

La participació pública davant de les administracions públiques

Francesc Espinal Trias

fda Fons de Defensa Ambiental

El dret a la participació pública

- **On el trobem regulat?**

Article 10.3 del Tractat de la Unió Europea:

> *"Tot ciutadà té dret a participar en la vida democràtica de la Unió. Les decisions seran preses de la forma més oberta i pròxima possible als ciutadans."*

Com a mandat constitucional i estatutari dels poders públics de promoure la participació pública i efectiva (article 9.2 de la Constitució Espanyola i 43 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya):

> *"Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social"*

A nivell local (article 69.1 de la Llei de Bases de Règim Local i 154.1 del Text Refós de la Llei Municipal de Catalunya):

> *"Les corporacions locals han de facilitar la més àmplia informació sobre llur activitat i la participació de tots els ciutadans en la vida local".*

Què és la participació pública?

- Definició de participació pública:

  La participació ciutadana és un **dret de la ciutadania**, que fa referència a la seva capacitat d'**incidir** d'alguna manera en els afers públics.

- Conveni d'Aarhus sobre l'accés a la informació, la participació del públic en la presa de decisions i l'accés a la justícia en matèria ambiental

  Article 6: Participació del públic en les decisions relatives a activitats específiques

  Article 7: Participació del públic en els plans, programes i polítiques relatius al medi ambient

  Article 8: Participació del públic durant la fase d'elaboració de disposicions reglamentàries o d'instruments normatius jurídicament obligatoris d'aplicació general

INFORMATION PARTICIPATION JUSTICE
AARHUS CONVENTION
for our environment

Què és la participació pública?

- Article 16 de la Llei 27/2006, de 18 de juliol, per la qual es regulen els drets d'accés a la informació, de participació pública i d'accés a la justícia en matèria ambiental:

  - Participació **real** i **efectiva** del públic en l'elaboració, modificació i revisió de plans.
  - **Informació** al públic sobre qualsevol proposta. Informació **intel·ligible**. Dret a la **participació**.
  - Dret del públic a **expressar** observacions i opinions **abans** de que s'adoptin decisions.
  - A l'adoptar les decisions, s'han de **tenir en compte** els resultats de la participació pública.
  - S'han d'**examinar** les observacions i opinions i informar al públic de les decisions preses i els **motius** i **consideracions** en les quals es basen les decisions.

Guia sobre participació pública en medi ambient

https://fonsdefensaambiental.org/blog/wp-content/uploads/2024/03/FONS-DEFENSA-AMBIENTAL_A5_WEB.pdf

Qui té capacitat per participar?

- La regla general de la personalitat jurídica

  - Persones físiques o jurídiques

  - Els grups sense personalitat jurídica queden condicionats al seu reconeixement pels estats

Article 2.4 del Conveni d'Aarhus

Article 2.1 de la Llei 27/2006

Article 4 de la Llei 39/2015 de procediment administratiu comú

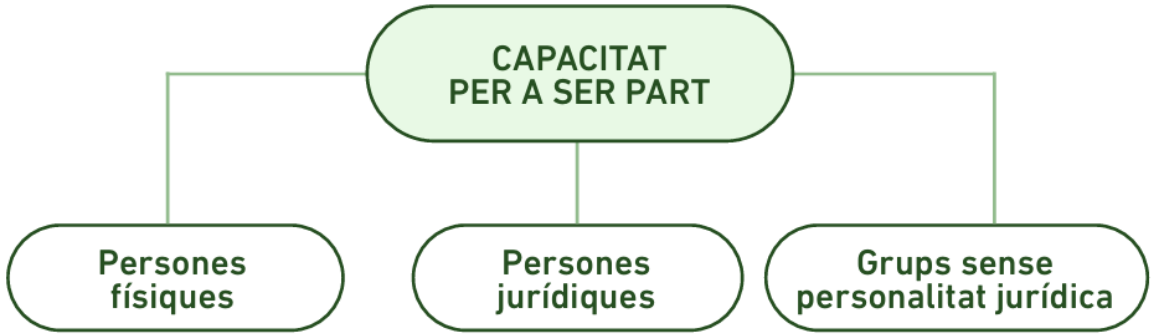

Diferència entre "públic" i "públic interessat"

Públic:

- Tenen només alguns drets de participació (tràmit d'informació pública i denúncies).
- Qualsevol persona física o jurídica i, en el seu cas, els grups.

Públic interessat:

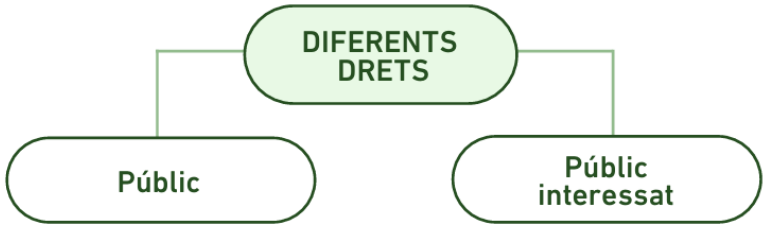

- Tenen tots els drets de participació en un procediment administratiu.
- Situació jurídica subjectiva
  - Drets i interessos legítims individuals
  - Interessos legítims col·lectius ambientals: ONGs
- Situació jurídica objectiva
  - Acció popular (qualsevol persona o grup amb capacitat): aigua, urbanisme, residus.
  - Habilitació legal: algunes ONGs de consumidors i usuaris i ambientals i sindicats més representatius.
  - Ministeri Fiscal: danys ambientals

Tràmits participatius principals

Què és un procediment administratiu?

És el camí formal mitjançant el qual es produeix l'activitat jurídica de les administracions públiques que culmina en resolucions (actes administratius que posen fi a un procediment administratiu), plans o programes i reglaments.

En aquests procediments administratius, hi ha vies de participació per mitjà de les quals es fomenta la implicació de la ciutadania amb l'objectiu d'incidir en la presa de decisions, afavorir el control de l'actuació de l'administració i garantir millor els drets i interessos legítims individuals, els interessos legítims col·lectius ambientals o l'interès públic en el medi ambient.

Participació en procediments administratius de resolucions

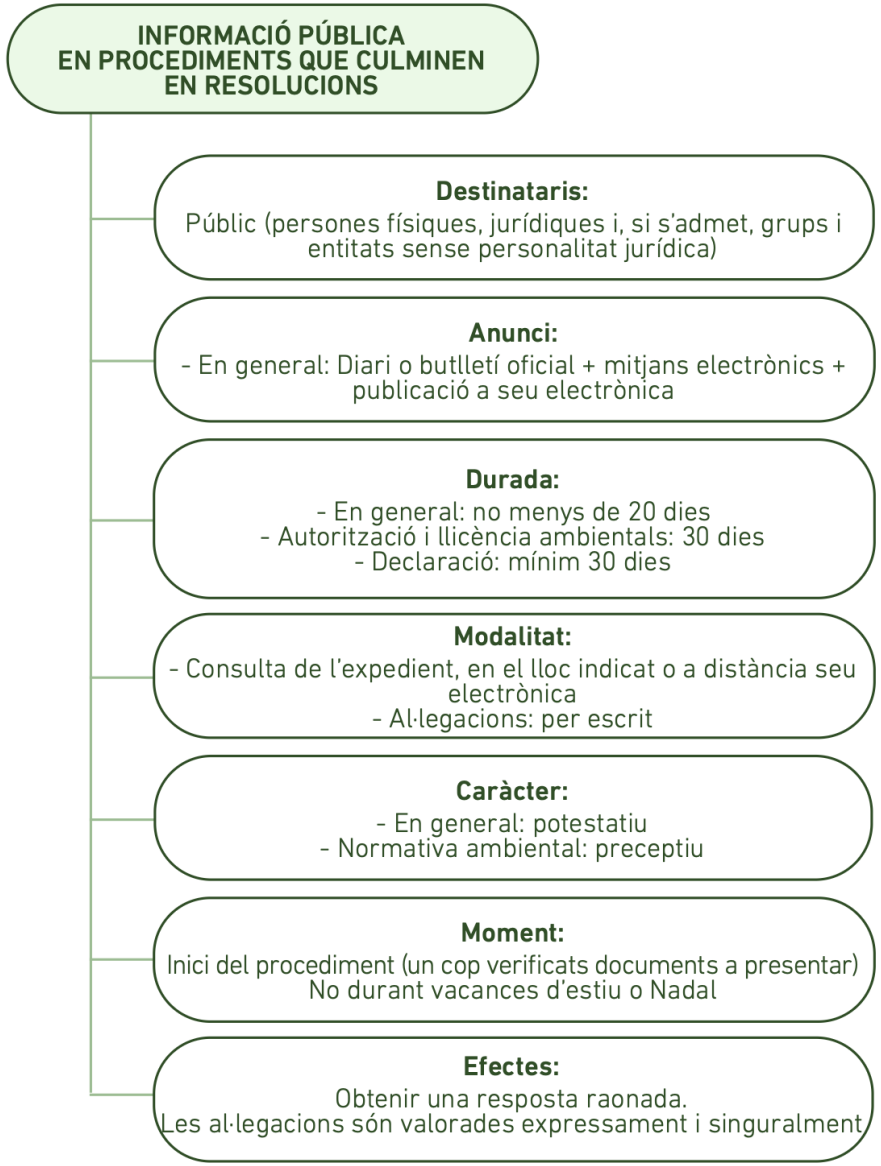

Participació en procediments administratius de resolucions

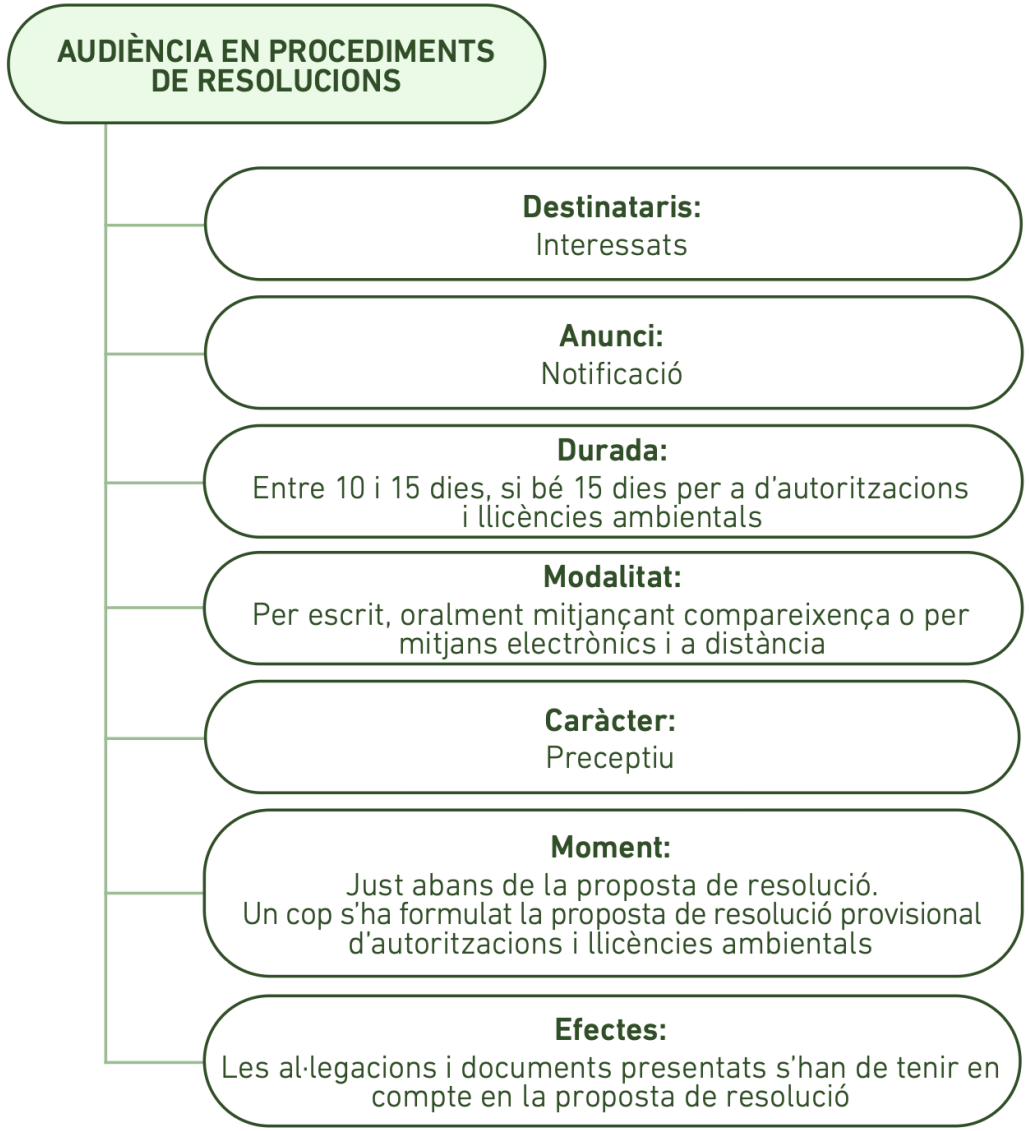

Participació en procediments administratius de resolucions

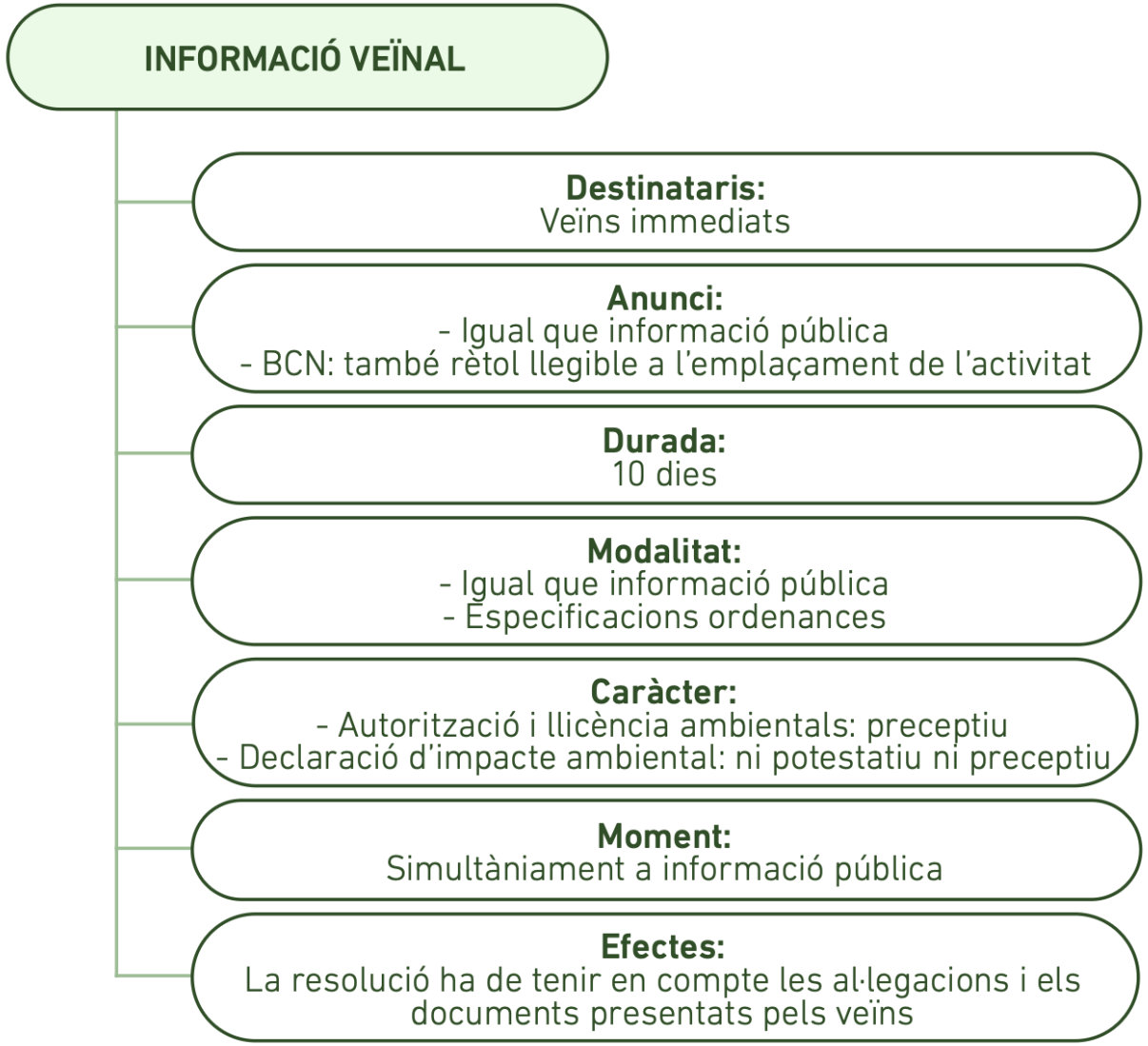

Participació en procediments administratius de plans o programes

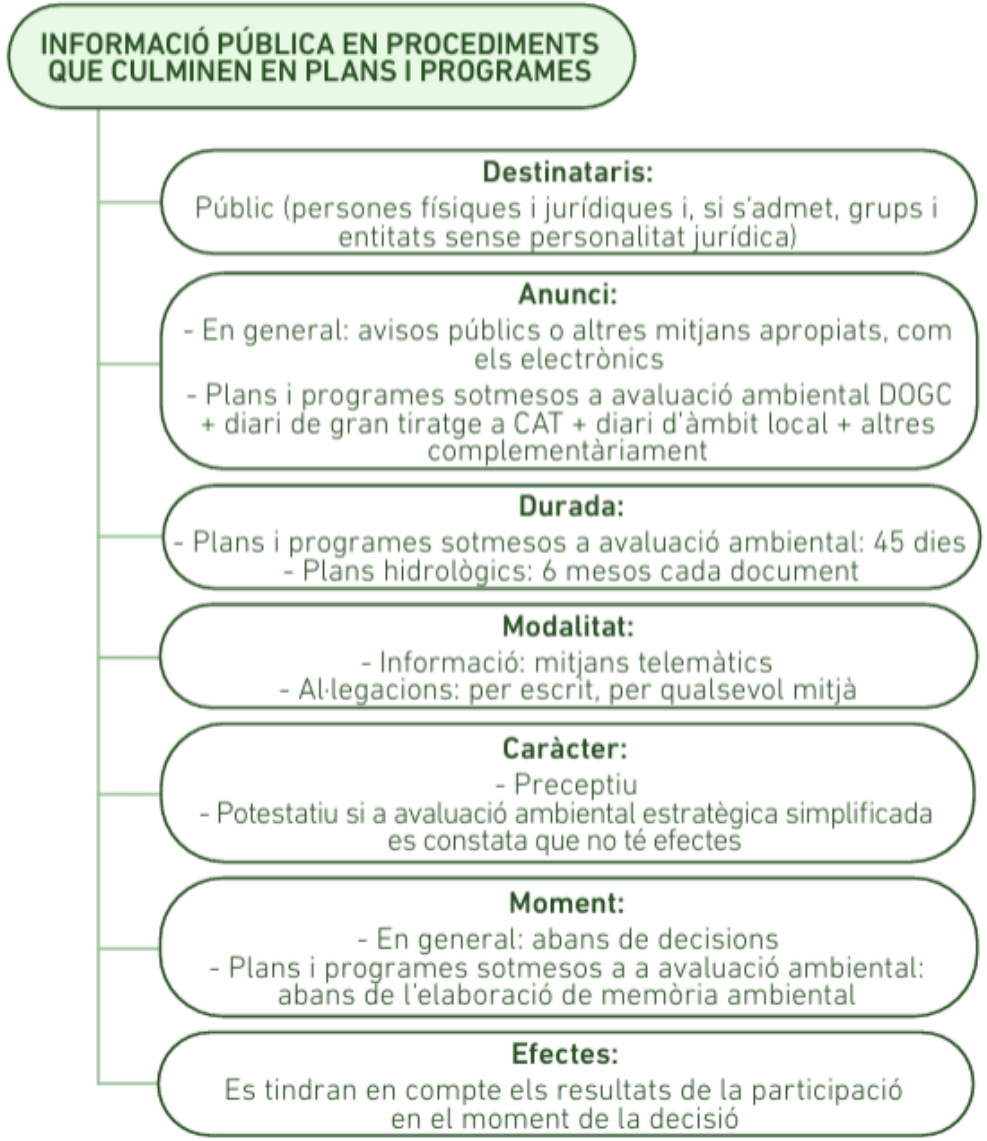

Participació en procediments administratius de plans o programes

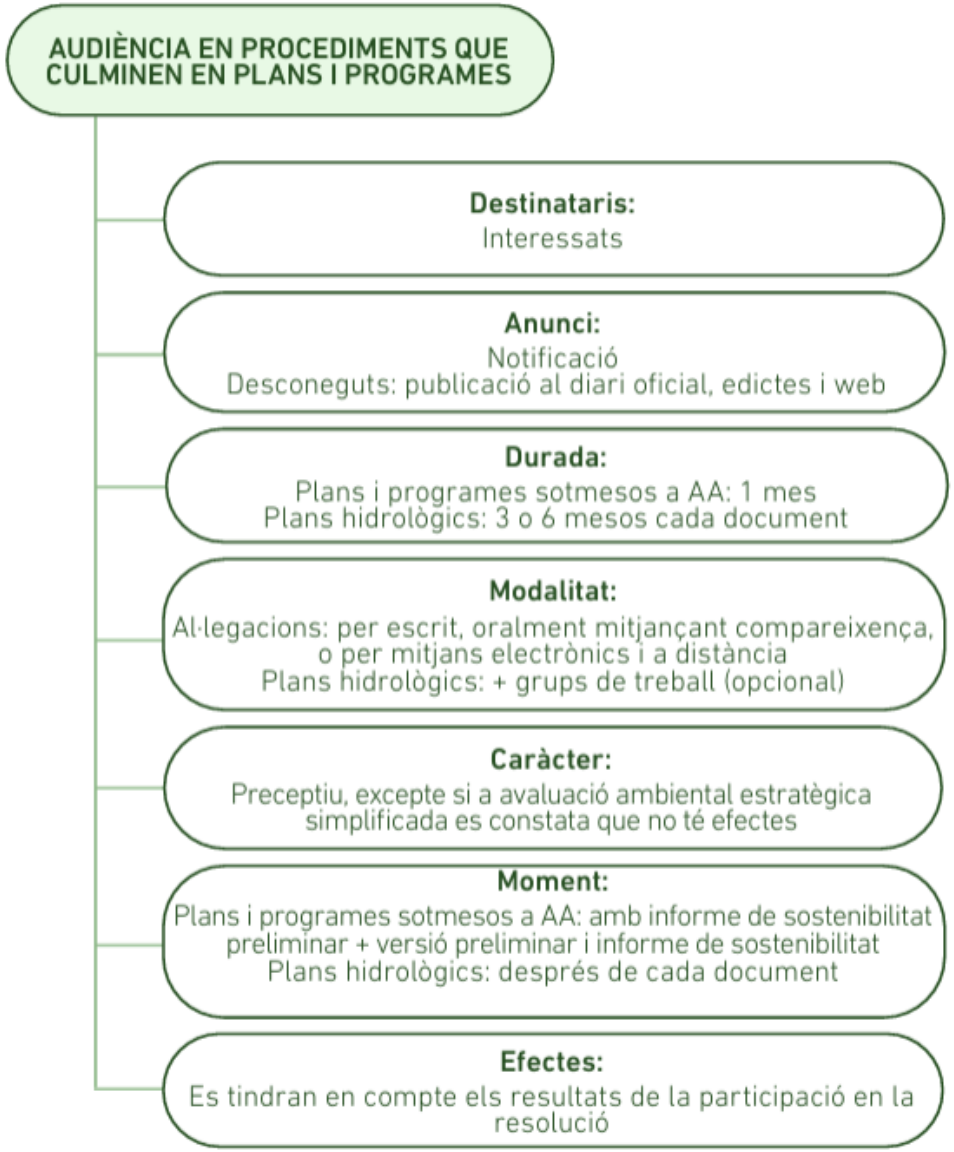

Participació en procediments administratius reglaments

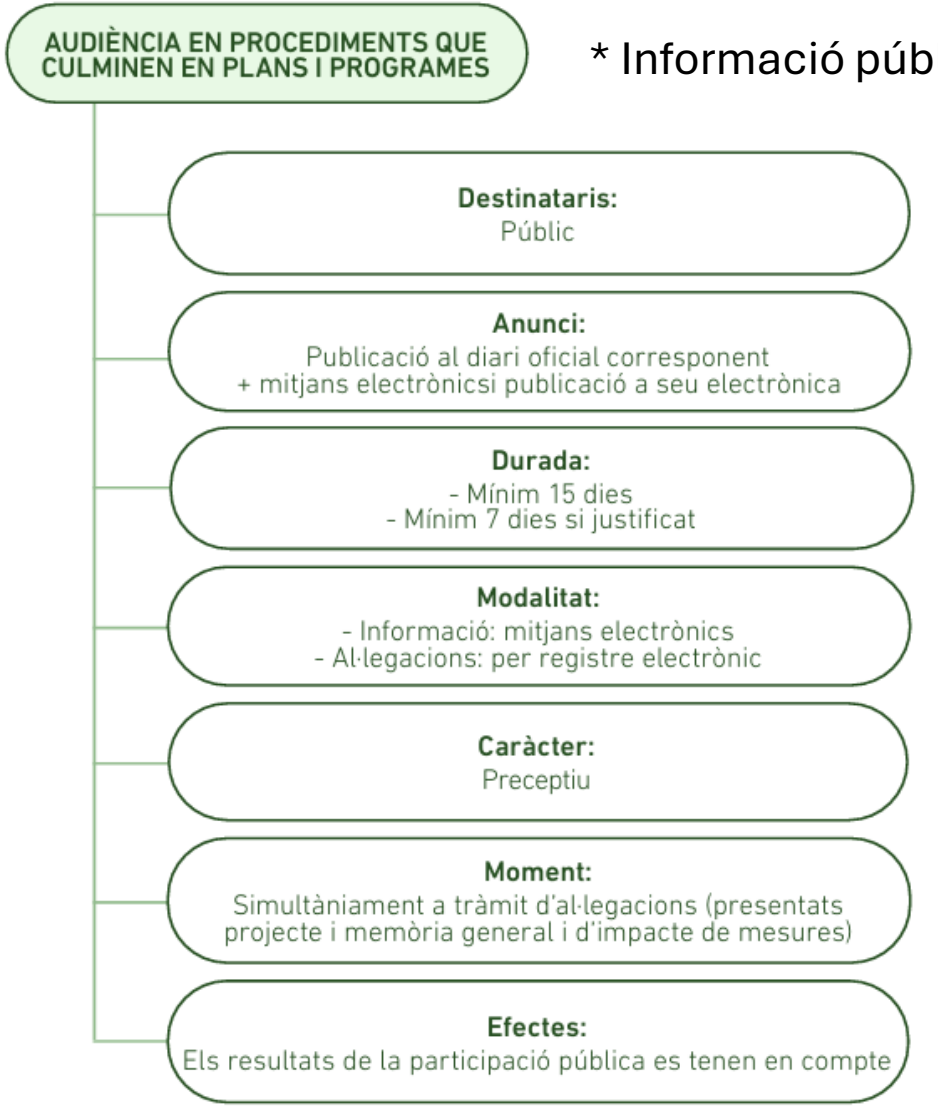

* Informació pública !!

Participació en procediments administratius reglaments

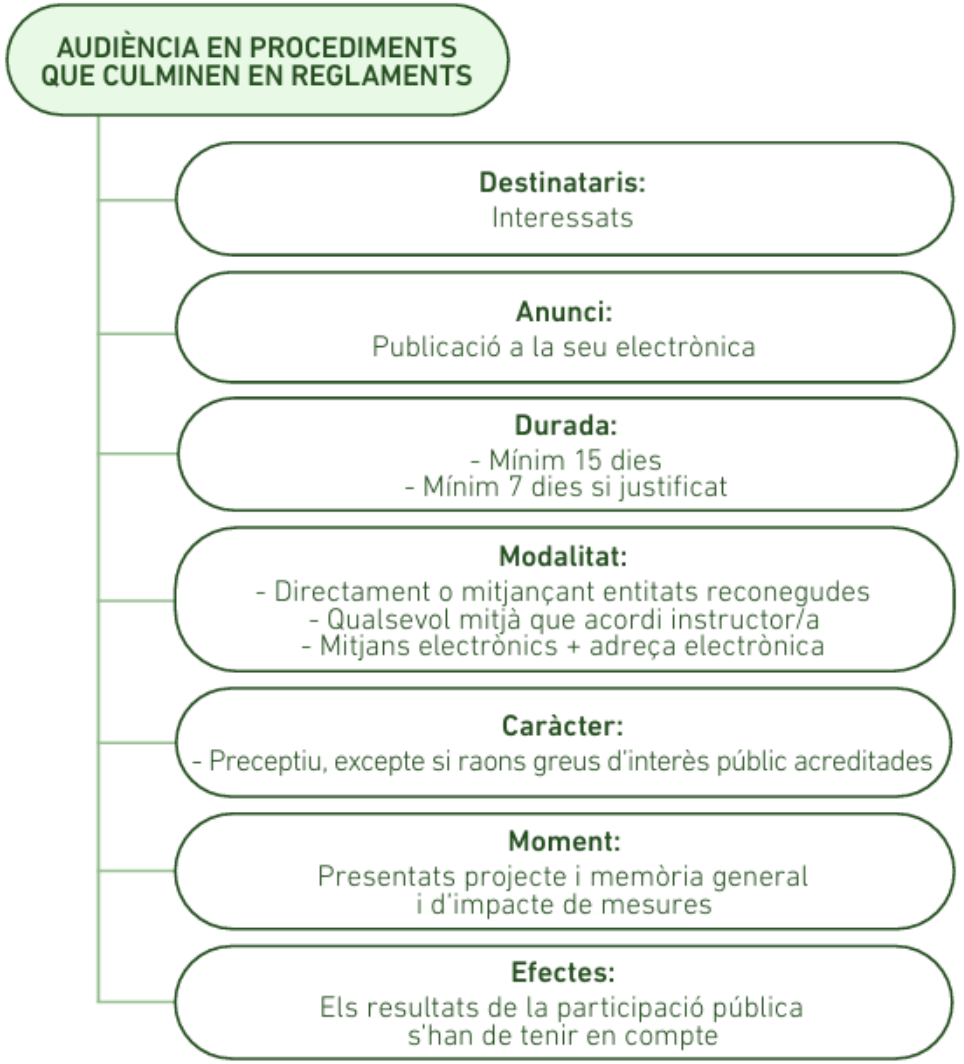

Mecanismes de garantia

1. Recursos administratius

Tipus: recurs d'alçada o recurs potestatiu de reposició (+ recurs extraordinari de revisió)

Qui els interposa? Els interessats

On es presenten i qui resol? Mateix òrgan (reposició) o òrgan jeràrquicament superior (alçada)

Termini: 1 mes

Fonaments: anul·labilitat (article 48 LPAC) o nul·litat de ple dret (article 47 LPAC)

Silenci administratiu: negatiu (a excepció d'un recurs d'alçada contra el silenci)

2. Revisió d'ofici per nul·litat: l'acció de nul·litat

És un instrument legal que els interessats poden utilitzar per a sol·licitar a l'administració pública la revisió d'ofici d'actes ferms que hagin posat fi a la via administrativa, o bé la revisió d'aquells actes pels quals ja s'ha exhaurit el termini de recurs.

Mecanismes de garantia

3. Queixes, consultes i denúncies al Síndic de Greuges i als síndics municipals

El Síndic de Greuges té la funció d'atendre les queixes, consultes i denúncies de totes les persones que es troben desemparades davant l'actuació o la manca d'actuació de les administracions.

Vetlla per la bona governança de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals de Catalunya, com ara els ajuntaments, les diputacions o els consells comarcals. Per tant, actua com a supervisor i col·laborador de les administracions públiques catalanes, amb l'objectiu d'ajudar a millorar-ne el funcionament.

També supervisa les empreses privades que presten serveis d'interès públic, com ara la llum, la telefonia, l'aigua, el gas o el servei postal.

Mecanismes de garantia

4. Recurs contenciós administratiu

Contra actes que esgoten la via administrativa

Termini: 2 mesos (sense termini, en cas de silenci administratiu)

Assistència d'advocat i, en alguns casos, de procurador

Contra l'Administració pública (demandada)

Possibilitat de personació d'afectats (codemandada)

5. Comunicacions al Comitè de Compliment del Conveni d'Aarhu

Sobre la base de l'article 15 del Conveni d'Århus, es va posar en marxa un mecanisme per seguir-ne el compliment, el qual, segons aquest precepte, ha de tenir una participació apropiada del públic, tot especificant la possibilitat de presentar comunicacions.

Mecanismes de garantia

6. Queixes a la Comissió i peticions al Parlament Europeu

Queixes a la Comissió: denúncies que la ciutadania pot presentar davant de la Comissió Europea quan consideri que un estat membre de la UE ha adoptat mesures legals, reglamentàries o administratives que vulneren el dret de la UE. Si una denúncia és admesa per la Comissió, aquesta pot iniciar l'anomenat procediment d'infracció.

Peticions al Parlament Europeu: instrument que la ciutadania pot utilitzar perquè el Parlament Europeu s'assabenti i investigui possibles infraccions del dret de la UE per part dels estats membres.